

Vinska trta je vzbudila že v najstarejših časih pozornost človekovo, in umetnost stiskati iz njenih jagod sok, bila je znana že več kakor 2000 let pred Kristusom, zakaj že sv. pismo nam pripoveduje, da je oče Noe sadil trto in se napil sladkega vinca.

Prvotna domovina ali pradomovina dandanes tolikanj priljubljene vinske trte pa se išče, kakor zibel človeštva, v Aziji in sicer v Kavkazu, kjer se nahajajo še dandanašnji najlepše in največje trte, ki rodé po 5—7 kg težke grozde; na jednem takem grozdu ima cela obitelj dovolj zobati.

V Evropo so prinesli vinsko trto Feničani in sicer na južno Francosko, pozneje so jo zasadili tudi na Grškem in odtod se je raznesla po Italiji. Rimski cesar Domicijan je bil sicer prepovedal trto, a dobri cesar Prob*, ki je sam rad vino pil, zapovedal je saditi jo za Renom in po Panoniji. Takrat so jo nasadili tudi po Slovenskem, Hrvaškem in po Ogerskem.

Vinoreja je vzbujala zlasti pri omikancih vedno večjo pozornost, in naposled je ostala predmet natančnega opazovanja in raziskovanja. Tudi država je kmalu spoznala veliko važnost vinoreje; osobito duhovniki po samostanih so se poprijeli z vso marljivostjo in vnetostjo zasajanja primernih prostorov s toli priljubljeno vinsko trto. Pri določevanju zemljič za vinograde so imeli ti uzorni vinorejci mnogo sreče, tako, da lahko rečemo: prostori, katere so zasadili gospodarski zavodi duhovnikov z vinsko trto, so v vsakem oziru za gorico najugodnejši in trs na njih še dandanes dobro uspeva, dasi je morebiti že dolgo dolgo v drugih rokah.

Vzpodbujeni po raznih gospodarskih zavodih duhovnikov, začeli so polagoma tudi mnogi drugi posestniki zemljišč — sprva seveda le premožnejši — pečati se s trtorejo. Kdor je gleštal le količkaj primerne prostora, nasadil je trto in ustanovil gorico, katera mu je pomagala gospodariti, pri tem pa ga je tudi razveseljevala, ako je vedel ž njo lepo in umno ravnati. Da, tudi razveseljevala je človeka, zakaj skušnje in vednosti so tekem časa pokazale vinorejcu pota, po kojih je moči povzdigniti nezrel vinski sok na najvišjo stopinjo popolnosti in zlahčnosti — in tako se vinska kapljica dandanes po vsej pravici imenuje najblažja pijača v dolini solz, zakaj ona nam, da govorim z našim pesnikom Prešernom:

..... oživlja žile,
Srce razjasni in oko
In vtopi vse skrbi,
V potrhih srcih up budi.

Kako resnične so te besede pesnikove, čutil je gotovo že vsakdo izmed nas, bodisi, da mu je utrujenemu in onemoglemu od dela, dal požirek vina novih močij, bodisi, da je vzbudila zlata kapljica v njem novih upov, ki so mu utolazili srce, ko so ga trle skrbi vsakdanjega življenja, ko je bridka žalost prošinjala njegovo notranjost in se mu je zdel ves svet pust...

Vinska kapljica je bila že od nekdaj v krepčilo in v tolažilo, pa tudi v zdravilo ubogemu človeštvu, zlasti če se je uživala zmerno in o pravem času. Zato pa ga skoraj tudi ni predmeta, koji bi pesniki raje opevali, kakor blaženo vinsko trto in nje ognjeni sok. Zlasti Slovenci, kojih večina prebiva v »srečni deželi, ki vino rodi«, se moremo ponasati z bogato obilico najraznovrstnejših zdravic ali napitnic, ki govore več ali manj vse »od vinca sladkega, ko solnce čistega«.

Vse te napitnice imajo svoj začetek seveda še v oni blaženi dobi, ki so bili našemu kmetu odprti še na vse strani viri blagostanja, tako, da je gojil vinsko trto ne toliko zbok velikega haska, marveč bolj sebi v veselje in prijateljem na ljubo, s katerimi se je pri zlahčni kapljici često zabaval in razveseljeval.

* Prob je vladal od 276. do 282. l. po Kr.

Žalibog, da so oni zlati časi minoli ter se spremenili v dōbo, ko skoraj vsak vinogradnik že nestrpno pričakuje jeseni, zanašajoč se, da mu trgateg ne bode samo povrnila in poplačala za vinograd izdanih novcev ter truda, ampak, da mu bode dobiček pomagal zamašiti še marsikatero drugo luknjo v njegovem gospodarstvu.

Da dobiva vinarstvo zlasti v poslednjem času vedno večjo veljavo in da prinaša vinska trta mnogo denarja v deželo, to se pač ne da tajiti. Le pomislimo, koliko novcev pride vsako leto samo v naš, t. j. ormoški okraj, za vinski pridelek in naj si je isti še tako slab in na videz nerabljev. (Dalje prih.)

Sejmovi. Dne 26. junija pri Sv. Križu na Murskem polju in v Cmureku. Dne 28. junija pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju in v Jurkloštru. Dne 30. junija v Zrečah, Gomilici, pri Sv. Petru pri Radgoni, na Spod. Polskavi, pri Sv. Bolfanku v Slov. gor., v Olimju in Rajhenbergu. Dne 1. julija na Bregu pri Ptuj (za svinje). Dne 2. julija v Petrovčah, na Tinskem, v Vildonu, na Ptujski gori, Polenšaku, v Št. Ilju pod Turjakom in na Remšniku.

Dopisi.

S Teharjev. (Zborovanje) našega mladega slov. katoliško-političnega društva na binkoštni ponedeljek je bilo jako živahno in zanimivo. Prvo točko: »našo avstrijsko ustavo« je bil lepo pojasnjeval gosp. Hribar, razlagajoč posebno, koliko krivice nam Slovencem dela ta po nemško-svobodnjaškem kroju prirejena ustava. Oglasi se potem neki delavec in vpraša, zakaj niso naši poslanci v tem zasedanju nič dosegli. Odgovori mu društveni načelnik: Ministerstvo je priredilo dva ukaza za Češko in Moravsko, da se zgodi vsakemu vsaj približno vsa pravica pri uradih. Kapitalistični svobodnjaki in nemški narodostnjaki so se jima uprli z vso mogočo divjostjo: ropotali in razgrajali so, da ni bilo mogoče dalje zborovati, če prav so zlasti naša slovenska krščanska zveza in krščanski socialjci predložili prav zelo važne predloge v korist kmetom in delavcem. Žal, da so tudi socialni demokratje, ki so pokazali o vsakej priliki, da jim je samo za svojo agitacijo, ne pa za pravo vzboljšanje delavskega stanu, pomagali svojim kapitalističnim »dobrim bratcem«, da se je onemogočila vsaka potrebna preosnova. Ker je bil društveni načelnik izjavil, da ima vsak, tudi neud, prosto besedo, razvila se je o tej priložnosti o krščansko-socialnem in socialističnem gibanju daljša razprava. Spoznali smo pri tem, da je v Celju krščansko-socialni živelj zelo močan; samo zbrati je treba posamezne ude in ustanovi se krepka krščansko-socialna stranka v Celju. Oglasila sta se tudi dva delavca, ki se sama imenujeta socialna demokrata, a vendar nista, ker stojita trdno na krščanskem temelju; motila sta se samo v tem, da mislita, da so demokratje ravno tako pošteni, kakor sta ona sama. Med živahnim pritrjevanjem je posnel načelnik vso to razpravo v kratek obsežek: Vsi smo v bistvu istih mislij — »vsi ste moji«, če prav nekateri več ali manj podpirate nam vsem nasprotno socialistično stranko. (Konec prih.)

Iz kozjanskega okraja. (Volitve v okrajni zastop.) Slavno c. kr. namestništvo je dne 14. junija razpisalo volitve v okrajni zastop, ker je njegova doba že potekla. Skupina veleposestva voli dne 9. avgusta ob 9. uri predpoldne in sicer 11 zastopnikov. Skupina trgov voli dne 10. avgusta in sicer Kozje 4, Pilštanj 3, Podšreda 3 in Podčetrtak 2 zastopnika. Skupina kmečkih občin pa voli dne 11. avgusta 11 zastopnikov. Gospod

urednik! Ostre, rezke besede mi silijo v peró! Zakaj? Zato, ker ima kozjanski okraj, broječ blizu 20tisoč Slovencev proti peterimi Nemci, nemškega načelnika v okrajnem zastopu! Kaj kakega menda nima »glihe« na slovenski zemlji. Morebiti pa je nemški načelnik okrajnega zastopa neumorno vnet in goreč za blagor in prospek svojega okraja? Evo dokazov! Ni dolgo, da je bila seja okr. zastopa, kjer se je slo za zgradbo ceste iz Kozjega, oziroma iz Lesičnega v Št. Jurij. Največji protivnik te ceste je bil pri omenjeni seji naš načelnik. In vendar bi le-ta cesta povzdignila Kozje in skoro ves okraj. Nadalje načelnik okr. zastopa še ni niti jednega razglašal, ali razpisa, ali izjave itd. izdal v slovenskem jeziku, tudi ne v dvojezičnem. Pred kratkim je objavil 3 razpise v zadevi nekega mosta, ceste in dr., a vse v nemščini! Od okr. gravarstva pride vse dvojezično, naš načelnik podpiše in potrdi le nemški. Še več! Po okrajnih cestah najdeš plošče, kjer je naslikana coklja, spodaj pa zapisano: oder 3 fl. Strafe: Torej velja to le Nemcem. Sigurno! Slovenski kmet je sam iz sebe tako moder, da dene cokljo pod kolo, kadar je treba. Še več! Za živinorejo še se ni storilo niti trohice ne in sploh v gospodarskem oziru popolnoma nič. Možje, zastopniki okrajni! Do sem in ne dalje! Kozjanski okraj je že itak najubožnejši na Štajarskem. Trgovina z lesom, živinoreja, sadjereja, vinoreja itd. bi ga lahko visoko povzdignila, ko bi bili okraju na čelu možje, ki imajo srce za ljudstvo. Le-to vedno uprašuje in toži: Okrajne doklade so največje, a najmanjše imamo koristi. Nahajajo se posestniki, ki plačujejo nekaj čez 5 fl. cesarske dače, a z okrajnimi dokladami vred znaša davek 15 do 20 fl. Ljudstvo kozjanskega okraja, sploh vsi merodajni možje, vzdramite se vendar enkrat, postrgajte nemški pečat raz vašega okraja, da se začne plodonosno delovanje v prospek ubogega, trpečega ljudstva, ki vam bo hvaležno!

Iz Vitanja. (Občni zbor) »katoliškega delavskega podpornega društva« se je obhajal v nedeljo, dne 20. junija. Ko se je društvo lansko leto ustanovilo, so udje razodevali za-nj veliko zanimanje in veselje. Toda prišle so volitve za državni zbor. Zdaj so pa malopridneži naše ljudi čudno begali in skoraj je mlado društvo zopet razpadlo. Vendar so udje spoznali pravočasno svoje nasprotnike; imeli smo občni zbor na velikonočni ponedeljek, pri katerem so se ljudem odprle oči in društvo stoji danes zopet čvrsto na nogah. Šteje 39 udov. V novi odbor so bili v nedeljo izvoljeni: Gosp. župnik vitanjski, predsednik; Martin Slatinek, drvar v Rakovcu, njegov namestnik; Franc Hrustel, kmečki sin v Stenici, zapisnikar in denarničar; Jakob Klinčar, delavec v vitanjskem trgu; Luka Kotnik, grajščinski oskrbnik v Stenici. Namestnika: Anton Jakop, delavec v Stenici, in Franc Mlinšak, drvar v Rakovcu. Pregledovalca računov gg.: Vincenc Šuster, kleparski mojster, in Jernej Tepej, hišni posestnik, oba v vitanjskem trgu. Podporni udje so gg.: Franc Robič, državni poslanec, Anton Šebat, kaplan v Dolu in J. Žičkar, župnik v Vitanju. Posojilnica v Vitanju je društvu darovala 30 fl. Društvo ni imelo do zdaj še nobenih stroškov. Udje plačujejo na mesec večinoma po 30 kr. in smejo upati, da potem, če obnemorejo, dobijo povoljno podporo.

Od Sv. Trojice v Halozah. (Da nemčurska) Boga boječa se gospoda lepim našim procesijam, božjim potom, misijonom, sploh vsemu, s čemur pobožno naše ljudstvo Boga časti, ni posebno naklonjena, to menda vsi veste. Pa saj drugače ne more biti; zato je ravno ta gospoda Boga (se) boječa, t. j. ona se Boga boji, pa ne kakor se dober kristijan Boga boji, z grehom užaliti, kakor se pridno, dobro dete boji svojih ljubih starišev žaliti, nego tako se ona gospoda boji Boga, kakor se goljuj, tat, tolovaj boji sodnika; ali kakor se hudič boji

Boga. »Tudi hudič veruje v Boga in se trese«. Kdor je sovražnik Boga, ne more biti prijatelj bogočastju, pobožnostim. — Ali takega nasprotnika, sovražnika božjega, kakor je g. S. iz Ptujja morda še niste videli. Gosp. S. sedi s tovarišem v krčmi. Zunaj se zasliši petje. Gosp. S. jezen skoči k oknu; nadejal se je že, kaj bo. Slovenski romarji gredo s Ptujске gore, mile Marijine pesmi pojoč. To razkači liberalnega nemškutarja tako, da v svoji jezi izbruhne te »blagosrčne« besede: Diese windischen Trotteln sollte man alle niederbrennen. (Te bedake slovenske bi bilo najbolje vse požgati, pomoriti.) Gospod S.! Vi ste Nemec ali nemčur? Nemci se zlasti proti nam ponižnim Slovincem radi bahajo z visoko svojo kulturo ali oliko. No, take olike mi skromni Slovenci ne potrebujemo; radi jo prepuščamo Vam Nemcem, rajši ostanemo neolikani Slovenci!

Iz vranskega okraja. (Premovanje bikov) je bilo letos dne 9. junija na gomilske »gmajni«. Prigralo se jih je bilo 33, od katerih jih je bilo 12 premovanih. Premije so dobili: Tomaž Krivec iz Jeronima, Jožef Vratnik iz Braslovč, Valentin Florijan iz Jeronima, Košica Anton iz Šentjurija, Sošter Jožef iz Braslovč, Zupan Janez in Mošič Jakob iz Vranskega, Apat Janez iz Šentjurija itd. Reči se mora, da je bila letos boljša živina kot druga leta. V obče pa se premalo gleda na čisto pleme. Plemenjaki morajo biti od najboljših molznic, da se dobre lastnosti v plemenu ohranijo. Marsikateri gospodar žalostno gleda, ker njegova živina ne dobi premije, toda moral bi vedeti, da se za plemenjake morajo najlepša teleta izbrati. Dobre in slabe lastnosti materine in očetove se tudi v živinskem plemenu podedujejo. Umna živinoreja je pač gotovi vir blagostanja kmečkega stanu, pa kdor hoče imeti korist od svoje živinoreje, ne sme samó živinskih repov šteti, marveč svojo živino vedno zboljševati. Lepa jednako kot grda živina potrebuje živeža, a lepa se lažje prodaja in dobra molzna krava daje gospodarju očitvidno korist. Torej, živinorejci, požurite se!

Iz Slov. goric. (Potreba ceste.) Goriško vino in blato sta že davno svetovno znana. To sem zopet zapazil zadnjič, ko sem jo mahal od Sv. Trojice v stran nad Sv. Benedikta. Ljubi Bog! Niti ene ceste ne najdeš todi, da bi se dalo vsaj za silo peljati. Videl sem vznika, da je s praznim vozičkom obtičal v blatu, ko so bile drugod vse povsodi ceste celo suhe. Ubogo ljudstvo, sem si mislil. Ali todi nimajo okrajnega zastopa? Kaj pa, ko bi ta tudi tem revežem pod pazduho segel, saj je dolžen za celi okraj skrbeti. Začel sem popraševati pri ljudeh o tej zadevi. Večinoma so bili vsi mojega mnenja ter bridko tožili nebrižnost okrajnega zastopa. Pa tudi svojim županom so spodtikali, da so sokrivci v tej reči. Bajje bi rad vsaki veliko cesto imel le mimo svojega zelnika in svoje kleti. To je nesloga, ljubi moji, in nesloga tlači! Svetujem vam torej: Prevdarite stvar resnobno in nepristransko; dogovorite se, koder bi bilo okrajne ceste najbolj treba in potem stopite jedini na noge ter prosite in tirjajte pri okr. zastopu, dokler vas ne usliši! Mislim pa, da vam okr. zastop te pravične vaše tirjatve ne bo odklonil; saj morate tudi vi za druge ceste v okraju doplačevati. Dobre ceste vam je treba, kakor ribi vode, in Slov. gorice bodo tudi pri vas veselje lice dobile.

Potnik.

S Ponikve. (Izlet; — zbor.) Binkoštni čas nam je prinesel marsikaj zanimivega. V sredo pred binkoštno nedeljo so imeli naši solarji s svojimi učitelji in šolskimi prijatelji pomladanski izlet. Po sv. maši pri podružnici sv. Ožbalda se je podala mladina v bližnji gozd, kjer jo je pozdravilo gromenje topičev in kjer so bila za njo pripravljena okrepčila, za katera so nekateri prijatelji mladine darovali precejšnje svote. V imenu mladine jim

kličemo: »Bog plačaj!« Večji učenci in učenke so prednašali lepe spise in pesmice, prepevali mile pesmice in tako nam je le prehitro minol čas, in ko se je solnce skrilo za visoke Solčavske planine, vračali smo se tudi mi domov s srčno željo, da bi tudi prihodnje leto večali enacega veselja. — Binkoštni ponedeljek pa je imelo naše novo »Kmetijsko bralno društvo« svoj prvi občni zbor, ki je bil prav dobro obiskan, le žal, da je bila lepo okrašena utica »na gmajni« premala, da bi mogli vsi dobiti prostora. Ko je zapel mešani zbor Laharnarjevo pesem »Kadar mlado leto«, pozdravil je načelnik društva, č. g. Al. Kreft, navzoče, ter v lepem govoru razložil potrebo in namen društva, ki se bo vedno trudilo svojim udom podajati zdravega berila, katoliških časnikov in knjig, ki jih bodo v nemali k ljubezni do Boga in domovine po znanem geslu: »Vse za vero, dom, cesarja«. Na to je pristopilo k društvu 20 novih udov; vseh udov šteje sedaj društvo 52. Za tem je potovalni učitelj g. Iv. Belé prav zanimivo razlagal o cepljenju ameriških trt in o trtoreji sploh. Vsi smo ga z veseljem poslušali. Prav dobro je pogodil tudi g. učitelj Tomaž Grah svoj govor o ekonomiji kmečkih pridelkov in izdelkov, ki je marsikateremu izvalil smeh, vendar je bil ob enem tudi podučljiv. Gosp. načelnik se obema govornikoma v imenu nas vseh zahvali za njih trud, ter jih ob enem prosi, naj bi nas še v prihodnje večkrat razveseljevala s podučnimi govori; med posameznimi točkami pa nam je delal veselje mešani zbor s celo vrsto lepih pesmic. Take, res narodne veselice si vsi kmalu zopet želimo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Pri Nj. veličanstvu svetlem cesarju je pred tednom bil ministerski predsednik, grof Bađeni, oni dan pa trgovinski minister, baron Glanz. Gotovo je bil razgovor o nagodbi z Ogersko in kako bi se dali spraviti Čehi in Nemci na Češkem. — Vlada želi, naj pogajanja med Čehi in Nemci vodijo veleposestniki.

Gornje Avstrijsko. Poslanec dr. Ebenhoch je na shodu izjavil, da je katoliška ljudska stranka pripravljena, žrtvovati ugodnosti, katere ima po sedanjih večini v državnem zboru, da se le na Češkem doseže sprava med Čehi in Nemci.

Češko. Konservativni veleposestniki zdaj krepko drže z Mladočehi in sploh s češkim ljudstvom. To je izjavil tudi njih voditelj, grof Deym, na volilskem shodu v Taboru.

Štajarsko. Čehi imajo v Gradcu tri društva. Seveda so ta graškimi nemškimi zagrizencem trn v peti. Najbolj pa ta društva preganjajo nemški dijaki, ki vse smrtno sovražijo, kar je slovenskega.

Koroško. Dne 11. julija bode v Celovcu shod nemških nacionalcov iz planinskih dežel. Bobnali bodo zoper jezikovne naredbe na Češkem. — Prih. nedeljo bode v Dolinčicah poročal državni poslanec Lambert Einspieler.

Kranjsko. Na slavnost pevskega društva »Ljubljana« pride v nedeljo blizu 50 slov. društev ter Hrvatje iz Zagreba in Sušaka. — Na Petrovo se v Dobrnjicah odkrije doprsni kip Friderika Barage, ki ga je krasno izdelal Al. Progar v Celovcu.

Primorsko. Tržaški časnik »Independente« je nedavno pisal, da je treba vsakega gmotno uničiti, kdor si upa javno slovenski govoriti. Res, satansko sovraštvo! — V Trstu te dni sodijo 23 Barkovljanov, ki so zaprti

zaradi nemirov ob državnih volitvah. Kdor zmore, naj v Trst »Edinosti« pošlje kak dar za obsojene Slovence.

Ogersko. Blizu tri tedne je v državnem zboru obstrukcija zaradi § 16. tiskovne postave, po kateri ne bodo porotniki sodili tiskovnih prestopkov, ampak vladi udani sodniki. — V Alföldu je med ženjci in žanjicami nastal štrajk. Posestniki so vsled tega v veliki zadregi, pa tudi vlada, ker so ondi najlepša žitna polja.

Vnanje države.

Rim. Novi ruski poslanik pri sv. stolici Čarikov je večeraj nastopil svojo službo. Naj bi vedno skrbel za lepo sporazumljenje med sv. stolico in rusko vlado, kakor njegov prednik Izvolski!

Italijansko. Nikjer menda niso delavci večji reveži ko v tej državi. Zato je vlada državnemu zboru predložila tri postavne načrte v izboljšanje delavskega stanu. Prvi se tiče zavarovanja proti nesrečam, drugi zavarovanja starosti in nezmožnosti, tretji pa varnosti v rudokopih in kamnolomih.

Francosko. Odkar se je dne 12. junija raznesla bomba na trgu de la Concorde v Parizu, ne mine skoro dan, da ne bi tu ali tam našli kake bombe. To pač ni prijetno!

Belgijsko. Oni dan so bili generali pri kralju ter prosili za občno vojaško dolžnost, za katero še se ne more ogreti večina v državnem zboru. Kralj se je pri tej priliki odločno izrekel zanjo.

Angleško. Državni zbor je častital kraljici o 60-letnici kraljevanja, samo irski poslanci so zoper to protestirali, ker še se njihovemu ljudstvu vedno tako godi, kakor turški raji.

Bolgarsko. Vlada zmirom več vojakov pošilja proti rumunski meji, pa tudi proti turški. Zato pa turška vlada še vedno oborožuje svojo vojsko, dasi se med Grško in Turško še te dni mir sklene. Bolgari se gotovo ne bodo upali napasti Turčije.

Grško. Že pred zadnjo vojsko so državne blagajnice bile navadno preprežene s pajčevino, zdaj pa še nesrečna vojska! Zato je vlada poslala velesilam spomenico, v kateri dokazuje, da ne more Turčiji ničesar plačati. — Na željo nemškega cesarja je ukazal sultan, naj turška vojska zapusti Tesalijo.

Afriki. V Egiptu se med Angleži in arabskimi derviši še to poletje začne zopet bojni ples. — Oranijska republika je sklenilo zvezo z južnoafriško republiko. Angležem je to sila neprijetno.

Za poduk in kratek čas.

Socijalist.

(Spisal Ant. Solnce.)

Nobenemu izmed vseh vaščanov niso ugajali nauki socijalne demokracije bolj, nego kmetu Antonu Fajsu. Zanj so došli ravno o pravem času. Svoje nekdanje veliko posestvo je malo da ne že zapil in zavoljo tega bi ne bil hud, ako bi se sedaj delilo. Pri delitvi bi vsakakor ničesar ne zgubil. In ker je socijalna demokracija za delitev, korakal je Anton Fajs zaupljivo pod njenim praporom.

V nedeljo popoldne je bilo. Pomladansko solnce se je nagibalo k zatonu. V gostilnici pri Čvrku se je nabiralo polagoma vedno več pivev. Najbolj se je pilo žganje, pa tudi vina se nekateri niso branili. Na klopi pri peči je sedel za nepogrnjeno mizo Anton Fajs. Krčmar, mož v štiridesetih letih, čednega obraza in lepe postave, je ravnokar postavil prednj vnovič osminko spirita.